

Dr. László Miklós

A hatástól az értésig

A hatástól az értésig

Bevezetés

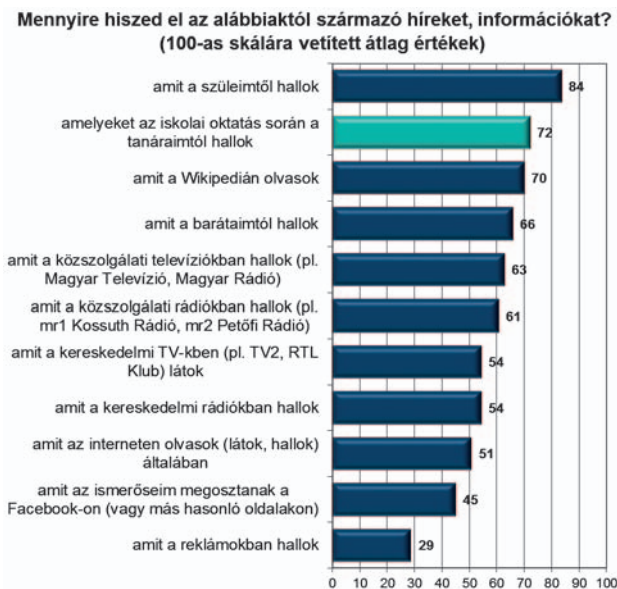
2013-ban immár hetedik alkalommal került sor egy olyan kutatásra, mely témája a tinédzserek és a média kapcsolata volt. A felmérések során minden évben kétezer hetedik és tizenegyedik évfolyamos diák válaszolt a kérdésekre.

Az előadás során szemelvényeket mutattam be ezen kutatások eredményeiből. Az előadás írásbeli összefoglalójában csak az utolsó témát, az információforrások hitelességéről szóló eredményeket ismertetem, fókuszálva az oktatók szerepére és a médiaoktatás hatására.

Eredmények

Az egyes információforrások hitelességét százas skálára vetítve ábrázoltuk. A fiatalok a vizsgált tizenegy forrás közül legjobban a szüleikben bíznak, majd abban, amit a tanáraiktól hallanak az oktatás során. Harmadik leghitelesebbnek tartott „információ-lelőhelyük” a Wikipédia.

1. ábra: Információk hitelessége

Forrás: Az NMHH (korábban ORTT) és Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesület megbízásából készült, „A média hatása a gyermekekre és fiatalokra” című kutatás eredményei (2013). Kutatásvezető: László Miklós

Néhány további érdekesség: A lányokra valamivel jellemzőbb mint a fiúkra, hogy mindig elhiszik azt, amit tanáraik, szüleik és barátaik mondanak. Az általános iskolások jobban hisznek tanáraiknak és szüleiknek, mint a középiskolások, ugyanakkor barátaik esetében ez már nem igaz.

Az internetes tartalmakkal kapcsolatban kiemelendő, hogy a falun élő általános iskolások között az átlagosnál lényegesen magasabb azok aránya, akik azt mondták, mindig elhiszik azt, amit ismerőseik a Facebookon megosztanak velük.

A Wikipédián olvasható információknak az átlagosnál nagyobb arányban hisznek szinte mindig a fiúk, az általános- és szakiskolákba járók és a jó nyelvtudással rendelkezők.

Az átlagosnál jobban hisznek a reklámoknak azok a gyerekek, akik szülei alacsonyán iskolázottak.

Az információk hitelességét két korábbi kutatás során is vizsgáltuk. Az idei évben az októrokra vonatkozó kérdésfeltevés módja némileg eltérő volt, ezért a 2013-as eredmények csak ennek figyelembevételével hasonlíthatók össze a korábbiakkal.

1. táblázat: Oktatók hitelessége

2013: Mennyire hiszed el az alábbiaktól származó híreket, információkat? 2009, 2011: Mennyire hiszed el azokat a dolgokat, amiket...				
	<i>szinte mindig elhiszem</i>	<i>többnyire elhiszem</i>	<i>többnyire nem hiszem el</i>	<i>szinte sose hiszem el</i>
az iskolai oktatás során a tanáraimtól hallok/amit a tanáraid mondanak				
2009	33	49	12	6
2011	35	49	9	6
2013*	30	58	9	3

Forrás: Az NMHH (korábban ORTT) és a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesület megbízásából készült, „A média hatása a gyermekekre és fiatalokra” című kutatás eredményei (2013). Kutatásvezető: László Miklós

Érdeemes megfigyelni, hogy milyen különbség mutatkozik a témában azon diákok válaszaiban, akik már tanultak, és akik még nem tanultak az iskolában a tartalmak hitelességéről. Azok, akik már tanultak erről, szignifikánsan kritikusabbak a reklámokkal és a kereskedelmi televíziókban hallottakkal szemben.

2. táblázat: Információk hitelessége és az oktatás

	Mennyire hiszi el az alábbiaktól származó híreket, információkat, annak függvényében, hogy tanultak-e már valamilyen tanórán a tartalmak hitelességéről: (%)				tanultak róla			
	szinte sose hiszem el	többnyire nem hiszem el	többnyire elhiszem	szinte mindig elhiszem	szinte sose hiszem el	többnyire nem hiszem el	többnyire elhiszem	szinte mindig elhiszem
Mennyire hiszed el az alábbiaktól származó híreket, információkat?								
Amit a szüleitől hallok	2	2	36	61	2	4	37	58
Amelyeket az iskolai oktatás során a tanáraimtól hallok	3	5	57	36	3	10	59	29
Amit a Wikipédián olvasok	6	13	48	33	7	13	45	36
Amit a közszolgálati televíziókban hallok (pl. mri Kossuth Rádió, Magyar Rádió)	7	17	49	26	11	17	48	24
Amit a közszolgálati rádiókban hallok (pl. mri Kossuth Rádió, mr2 Petőfi Rádió)	9	19	48	24	12	17	51	21
Amit a barátaimtól hallok	2	11	72	15	3	16	64	18
Amit a kereskedelmi rádiókban hallok	13	25	49	13	14	25	46	16
Amit a kereskedelmi TV-kben (pl. TV2, RTL Klub) látok	16	27	46	11	12	28	42	18
Amit az interneten olvasok (látok, hallok) általában	6	39	50	6	9	38	46	8
Amit az ismerőseim megosztanak a Facebook-on (vagy más hasonló oldalakon)	12	44	40	5	13	46	35	6
Amit a reklámokban hallok	46	36	15	3	40	37	18	5

Forrás: Az NMHH (korábban ORTT) és a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesület megbízásából készült, „A média hatása a gyermekekre és fiatalokra” című kutatás eredményei (2013). Kutatásvezető: László Miklós

Az oktatókkal kapcsolatban kiemelendő, hogy szignifikánsan magasabb a tanárok hitelessége azon diákok körében, akik tanultak a tartalmak hitelességéről.

Nem csak a tartalmak hitelességéről tanulók, illetve nem tanulók között mutattunk ki eltéréseket. Azok a fiatalok, akik tanultak már a médiáról és/vagy az internetről az iskolában, jobban hisznek oktatóiknak, mint akik még nem tanultak ilyen témákról.

3. táblázat: Oktatók hitelessége és az oktatás

Mennyire hiszi el azokat a híreket, információkat, amelyeket az iskolai oktatás során a tanáraitól hall, annak függvényében, hogy tanultak-e már valamilyen tanórán az internetről és a médiáról általában				
	<i>szinte sose hiszem el</i>	<i>többnyire nem hiszem el</i>	<i>többnyire elhiszem</i>	<i>szinte mindig elhiszem</i>
tanultak róla	2	8	59	31
nem tanultak róla	5	16	50	29

Forrás: Az NMHH (korábban ORTT) és a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat Magyar Egyesület megbízásából készült, „A média hatása a gyermekekre és fiatalokra” című kutatás eredményei (2013). Kutatásvezető: László Miklós, adatelemzés: Danó Györgyi

Itt érdemes elgondolkodni azon, hogy ennek vajon mi az oka? Azért például, mert azáltal, hogy ilyen dolgokról beszélnek az oktatók (az életben is jól hasznosítható, érdekes stb.), hitelesebbé válnak a fiatalok szemében, vagy esetleg az az oka, hogy azok a pedagógusok tanítanak ilyen dolgokat, akik többet foglalkoznak a gyerekekkel (a gyerekek gondjaival, a gyerekeket érdeklő témákkal stb.), és így eleve jobban hisznek nekik a diákjaik.